

Драгомир В. Козомара¹
Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет

АКЦЕНАТ ЈЕДНОСЛОЖНИХ ИМЕНИЦА МУШКОГ РОДА У ГОВОРУ БАСТАСА

Апстракт: У раду је дат детаљан преглед акценатских типова једносложних именица мушког рода у говору босанскограховског села Бастаси. Анализом истражено прикупљене дијалекатске грађе овдје се првенствено настоји установити колико су, генерално гледано, акценатски типови наведених именица сродни оним кодификованим, дакле у духу Даничићеве акценатуације. На основу досадашњих истраживања западнијих српских говора (скромних кад су у питању описи акценатских система појединих говора) познато је да се код таквих именица поједина одступања од актуелне акценатске норме и Даничићевих правила углавном свODE на уопштавања која су резултат међусобне интерференције различитих акценатских типова, те је та врста уопштавања и овдје сасвим очекивана.

Анализирана дијалекатска грађа, осим са стањем код Даничића, поређена је са истраженим сродним српским говорима и сусједним икавским говорима ливањско-дувањског типа.

Кључне ријечи: говор Бастаса, једносложне именице мушког рода, акценат, Даничић, Даничићев акценатски тип, источнохерцеговачки (херцеговачко-крајишки дијалекат).

I. Уводне напомене

I. Говор Бастаса, села које се налази у доњем Ливањском пољу а административно припада општини Босанско Грахово², прилично детаљно истражен је на фонетском нивоу језичке структуре (в. Рамић, 1999, Козомара, 2000, 2018,

¹ dragomir.kozomara@ff.unibl.org

² Прелиминарни подаци о географском положају, поријеклу становништва и друге одреднице које су неопходне за овакву врсту рада већ су наведени у Козомара, 2022:р.14–28, па се овдје неће понављати.

2019, 2022), док је у неколико наврата осврг дат и на акценатске (Kozomara, 2023₁ и 2023₂) и лексичке особине овога говора (Kozomara, 2002, Srnjak & Kozomara, 2018). Значајан прилог за проучавање прозодије басташкога говора свакако је и чланак Н. Рамића (2008) о акценту именичких замјеница у сусједним Богдашима, селу са простора ливањске општине, које се граничи са Бастасима и, према резултатима досадашњих дијалектолошких студија, то је говорни тип идентичан говору Бастаса. М. Дешић је при опису западнбосанских ијекавских говора (1976) на списку истраживаних пунктова имао босанскограховско село Нуглашицу, такође сусједно мјесто Бастасима. У контексту истраживања басташкога говора свакако ваља указати и на рад Ђ. Чустовић, који представља прво систематично проучавање говора становништва доњег Ливањског поља (1961).

2. Према дискриминантима које наводе П. Ивић и М. Драгичевић (в. Dragičević, 1986:pp.226–228, Ivić, 1996:p.146 и Dragičević, 2001:pp.86–87) говор Бастаса спада у источну скупину сјеверозападног огранка источнохерцеговачког (херцеговачко-крајишког) дијалекта. На основу прелиминарних података из радова о статусу постакценатских дужина и преношењу акцената на проклитике у говору Бастаса, сазнајемо да је прозодијски систем овога говора типични новоштокавски, у духу Вукове и Даничићеве норме, те да за њега важе изопрозодеме које се помињу у Ивићевој и Драгичевићевој класификацији (в. Kozomara, 2023₁ и 2023₂).

3. Иако је о западнијим српским говорима објављено неколико веома запажених монографија, чињеница је да су у мање-више свим студијама у фокусу били фонетски и морфолошки ниво, а акценатска и синтаксичка проблематика остајале су у другом плану.³ Из тог разлога, ако имамо на уму поменути анализу фонетских особина у говору Бастаса, компаративно-контрастивни приступ у овом раду имаће много ограниченије домете.

4. Подаци који ће оваје бити представљени потичу из дијалекатске грађе прикупљане у више наврата (понекад интензивно а некад *устут*) у периоду дужем од 20 година. Дијалекатски материјал употпуњен је након поређења постојећих података са грађом коју налазимо код Даничића, те у различитим рјечницима савременог српског језика и народних говора и на крају по-

³ Ако се изузму веома студиозно обрађени акценти ријечи у говору Срба Лапачког поља (Dragičević, 2009), за описе осталих западнијих српских говора карактеристично је да су углавном навођени основни, површни подаци о акцентима. Генерално гледано, ова констатација важи и за друге говоре.

ређењем са веома исцрпном грађом из Гралис-корпуса.⁴ Водило се рачуна да сви наведени примјери буду репрезентативни, а пажња је посебно посвећивана тамо гдје су била могућа колебања позната одраније или настала приликом анализе дијалекатског материјала. Узимајући у обзир већ поменути факат да су прозодијски системи у западнијим српским говорима скромно истражени, без претензије да ће се створити много јаснији увид у акценатски ниво овога говорног комплекса, приоритет је дати детаљни приказ акценатских типова код једносложних именица мушког рода у говору Бастаса да би се у каснијим радовима створила боља полазна основа за генерализоване закључке.

5. Једносложне именице мушког рода на прозодијском плану најсложенија су категорија у српском језику. Међу неколико акценатских типова по којима су оне карактеристичне 'нема потпуне уједначености акцента' (Stevanović, 1991:р.112) ни у стандардном језику, а поготову не у дијалектима српског језика. Полазећи од аксиома да је хетерогеност акценатских типова и у овом говору неминовно произвела додатна колебања, као примарни циљ при анализи грађе претпоставили смо поређење актуелног стања у басташком говору са оним које прописује Даничић. Наравно, међу приоритетима је свакако и поређење са најсроднијим западнијим српским говорима који су истраживани и на прозодијском нивоу, али и помињање неких појединости из мање сродних говора. На крају, осврт је дат и на прилике у сусједним говорима ливањско-дувањског типа будући да се према ранијим истраживањима (Ramić, 1999₂ и 2010) дало претпоставити да би се могао проширити сноп досад утврђених изоглоса које диференцирају ијекавске и икавске говоре на овом простору.

II. Грађа

6. Систем презентовања дијалекатске грађе направљен је по принципу да се према Даничићевим акценатским типовима наводе све једносложне именице мушког рода које у говору Бастаса спадају у ту категорију, без упућивања на унесене именице које се нису нашле на Даничићевом списку, било да су то туђице, домаће ријечи којих нема код Даничића или именице које према Даничићу припадају другим акценатским типовима. У тој фази рада упућено је само на оне именице са Даничићевог списка које су свој акценат прилагодиле некој другој акценатској врсти.

⁴ За грађу која је добијена из Гралис-корпуса овом приликом аутор захваљује проф. др Бранку Тошовићу.

Након представљања акценатске парадигме појединих прозодијских типова, за сваку врсту прилажемо по неколико примјера издвојених из корпуса који нам је послужио за одабир грађе.

7. Даничићев акценатски тип *врâг–врâга* (Даничић, 1925:pp.19–22) према броју једносложних именица мушког рода које се по њему мијењају најфреквентнији је у говору Бастаса. У нашој грађи то су сљедеће именице:

âм, âр, бân, б^чјег⁵, б^чјес, бôд, бôл, бôн, брâв, брâк, бр^чјег, бр^к, бр^чс, б^чк, б^чс, вâр, вêз, вîд, в^чјек, врâт, в^чк, гâс, Гâз (катастарска парцела), гêг, гêн, глâс, глîб, гôд, грâд, грîз, г^чк, г^чц, дâн, дâр, др^чјем, др^г, д^чг, жâр, жб^чун, жîг, жл^чјéb, звр^к, зв^чк, зêц, зîд, з^чјев, знâк, зрâк, з^чб, јâз, јêд, јêж, јêк, ј^чл, ј^чн, кâl, кân, кâс, квâр, квâс, квîз, кêр, клâс, клôр, кл^чб, кл^чун, кнêз, кôс, крâк, крân, кр^чг, к^чм, лâд, лêт, лîк, лîст, л^чг, л^чк, мâв, мîј, мрâв, мрâк, м^чс, м^чж, нâр, нîз, ôс, пâд, пâј, пâр, пâс, пêз, плâз, плân, плêс, плîн, пôл, пр^чт, п^чж, п^чк, рâд, рâм, рâст (statura), рêд, рêз, рêп, р^чб, сâд, сâт, св^чјет, сîн, сјâј, слâп, сл^чјêд, смрâд, сн^чјег, сôк, спâс, срâм, стâж, стân, стîд, с^чд, тâl, тêг, тîм, тлâк, трâг, тр^чк, тр^чн, тр^чд, т^чр, ћâр, ћ^чк, љк (хук), љм, фâр, хрâм, цв^чјет, цр^чв, ц^чг, чîн, шлâг, шм^чк, шпâг, штâб, штâп, штôс, ш^чм.

Од именица које Даничић наводи у овој акценатској категорији, у говору Бастаса именице *гъât*, *ждрâл*, *жîр* и *ж^чљ* припадају Даничићевом типу *стри^чц–стри^чца*.

Именица *д^чо*, коју Даничић такође сврстава у овај акценатски тип, мијења се по образцу *стри^чц–стри^чца*.

По Даничићевом моделу *рâк–рâка* мијењају се *грôзд* и *члân*, а оне су у номинативу јединице у овом говору редовно биљежене са краткосилазним акцентом.

У облицима јединице за већину именица које означавају неживо, као код Даничића, важи правило да се дугосилазни акценат у локативу мијења у дугоузлазни, а у осталим падежима остаје неизмијењен (*врâт–врâта–врâту–*

⁵Гласовни слијед *ије* настао као рефлекс некадашњег дугог *јата* посматрамо (традиционално) као један слог, те су у грађу уврштени и овакви примјери. Иначе, кад су у питању континуанти дугог *јата*, за говор Бастаса специфично је сљедеће: 'То су фонетски специфичне једносложне секвенце настале од дифтонга чија су два елемента раздвојена прелазним *ј*. Јача асимилаторна снага другог, отворенијег елемента старог дифтонга његово високо затворени први дио свела је на редукован вокалски елемент боје *и*, који је изгубио слоготворност, што је истовремено, дисимилационим процесом, условило да се прелазно *ј* изразитије реализује, да ојача у фонетском смислу' (Ramić, 1999 :p.421).

врѣтом–врѣту). Ипак, међусобни утицај акцента у различитим падежима понекад нарушава наведено правило, те је биљежено:

пѣзнѣ би га по *брѣку*, пѣјавѣ се пѣкотина на *брѣсу*, о *срѣпу* и чѣкићу, у *срѣрку* танка;

нѣ радујем се *дѣгу*, нѣгнут према *жлѣјѣбу*, окрѣни се *зѣду*, бѣжи бѣжѣ *лѣду*.

Непромијењен акцентат у облицима једине типичан је за све именице које означавају живо. У грађи је такво стање без изузетка.

У множинским облицима ових именица које се проширују инфиксима *-ов-* и *-ев-*⁶ примарни, дугосилазни акцентат обично алтернира у краткосилазни или дугоузлазни, а присутна су и колебања.

Исп.:

*брѣговима*⁷, *вѣкови*, *глѣсови*, *зѣцѣва*, *крѣгѣва*, *кѣмови*, *тѣмовима*;

бѣловима, *гѣсови*, *жѣљови*, *рѣзѣва*, *тѣгове*, *фѣровима*;

жѣбунови/жѣбунови, *кѣјунѣва/кѣјунѣва*, *плѣнѣва/плѣнѣва*, *рѣдови/рѣдови*, *рѣбовима/рѣбовима*, *стѣнѣва/стѣнѣва* и сл.

Вукови и Даничићеви акцентатски ликови у генитиву, дативу, инструменталу и локативу множине типа *голѣбѣва*, *синѣва*; са *кумѣвима*, о *синѣвима* и сл. све рјеђе се чују и, како закључујемо према расположивом материјалу, обично су били одлика говора најстаријих информатора. Данас је скоро редовно: *грѣдѣва–грѣдовима*, *сѣнѣва–сѣновима* и сл.

У множинским облицима именица које имају краће облике стање је следеће:

1) Акцентат редовно остаје непромијењен у номинативу: *брѣви*, *гѣни*, *дѣни*, *зѣвѣци*, *знѣци*, *зрѣци*, *зѣби*, *крѣци*, *мрѣви*, *сѣти*, *црѣви*.

⁶Код аутохтоних говорника, којих је због природне селекције данас већ занемарив број, промјена *о* у *е* иза палаталних сугласника маргиналног је карактера, па се за репрезентативни говор Бастаса може рећи да се у оваквим случајевима ради о проширењу инфиксом *-ов-*. Примјери у којима је биљежено *-ев-* већином потичу из скоријих истраживања.

⁷У говору Бастаса веома су честе редукције вокала *и* у постаакцентатској позицији, што је одлика и многих других говора источнохерцеговачког дијалекта, посебно његовог сјеверозападног огранка. Код истог говорника могуће су говорне реализације са редукованим *и* или с његовом нормалноштокавском артикулацијом. Зато, уз подразумевање да су сасвим очекиване реализације типа *брѣговима/брѣговѣма* (а у грађи су неки примјери потврђивани по више пута) – из практичних разлога у овом раду такве редукције биће означене само приликом презентације података из везаног говора.

2) У генитиву може бити непромијењен: *бр̄а̄в̄а̄, г̄ѣ̄н̄а̄, кр̄а̄к̄а̄* или алтернира у дугоузлазни: *д̄ан̄а̄, з̄уб̄а̄, мр̄ав̄а̄, п̄уж̄а̄, р̄ед̄а̄, с̄ат̄ӣ, с̄уд̄а̄, цр̄в̄а̄*.

3) Акцент је најчешће непромијењен и у дативу, инструменталу и локативу множине: *бр̄ав̄има̄, бр̄џ̄има̄, в̄ӯџ̄има̄, г̄ѣ̄н̄има̄, зв̄ӯџ̄има̄, зр̄а̄џ̄има̄, кр̄а̄џ̄има̄*.

Краткоузлазни акценат постојан је у: *з̄уб̄има̄*, по *з̄уб̄има̄* и сл.

Колебање се јавља у *д̄анима̄* : *д̄анима̄, с̄ат̄има̄* : *с̄ат̄има̄, с̄уд̄има̄* : *с̄уд̄има̄, цр̄в̄има̄* : *цр̄в̄има̄* : *цр̄в̄има̄*.

4) Уз једини забиљежени изузетак *п̄уж̄е* (й̄д̄ѣ̄м са с̄д̄ли п̄ос̄ѹти *п̄уж̄е*), у свим осталим случајевима акузатив множине има основни, дугосилазни акценат.

За сваки Даничићев акценатски тип издвојили смо по један број примјера из везаног говора, а за тип *вр̄а̄г–вр̄а̄га* наводимо сљедеће:

за вр̄^нјеме *б̄ана*, били у *б̄^нјегу*, н̄ зна шт̄а̄ ће од *б̄^нјеса*, ст̄о *б̄од̄ова̄* й̄м̄а̄, *б̄олови* разн̄есош̄е̄, д̄об̄или *б̄онове*, зак̄л̄о̄ два *бр̄ава*, у *браку* пед̄ес̄ед г̄од̄ина̄, к̄ӯћа му на *бр̄^нјегу*, д̄обр̄ије му *бр̄к̄ова̄*, из Италије *бр̄усови*, е̄н̄о је за *б̄усом*, в̄иди н̄езног *в̄еза*, п̄о *в̄^нјѣка* ш̄ н̄им, *кок̄ош^нњи вр̄атови*, б̄ило *в̄ӯк̄ова̄*, у Јов̄еш^ну *Га̄зу*, ц̄ура на *гласу*, у *глібу* д̄о *вр̄ата*, по *г̄одов^нма* ст̄аро, *жив̄е* у *гр̄адов^нма*, *ј̄ели гр̄иза*, у л̄ѣт̄н̄им *д̄анима*, *окило д̄аров^нма*, *о̄ст̄о* у *д̄угу*, изг̄р̄ни *ж̄ара*, пр̄ас̄ади *ж̄ира̄* давала, н̄стало *зв̄ука*, до *Ђеверова з̄ида*, *о̄с̄јет̄и* се у *з̄раку*, *о̄ст̄о* бе-*з̄уб̄а*, *на̄д̄о* се од *ј̄еда*, у *ј̄улу с̄азн̄о*, од *ј̄уна* н̄ије б̄ила, без д̄обра *ка̄ла* н̄ишта, *о̄ст̄о* у *кв̄ару*, ст̄а̄ви з̄еру *кв̄аса*, й̄м̄а̄ п̄ет̄ *к̄ер̄ова̄*, *ж̄ито* у *класу*, ст̄ав̄љали *к̄л̄ора* у *бунар*, *ж̄ути* й̄м̄ *к̄љ̄унови*, у овом *кр̄угу*, ма *прича̄* ми от *к̄уму* *ј̄адн̄ом*, *о̄ст̄о* у *ладу*, *ликом* на̄ ме, *ж̄ут^нло* по *листовима*, *ваљај* се по *лугу*, у *ј̄едн̄оме м̄аву*, *мијови* за *ж̄ар*, д̄о *мр̄ака* *оста*, н̄е може *остати* од *о̄с̄ова̄*, *п̄ос̄л̄им на̄да* *на̄ши с̄ела̄*, у *п̄аров^нма* *й̄д̄у*, *др̄жи* за̄ *п̄асом*, ст̄о *п̄лан̄ова̄* й̄м̄а̄, *к̄увам* св̄е на *п̄лину*, *ч̄увај* се *прута*, н̄е зна *пута*, н̄ишта од *ра̄да*, ст̄ав̄љ̄о *ра̄мове*, *о̄малена р̄аста*, св̄е у *редове*, *о̄ч^нма* по *репу*, *оштрицај р̄убове*, й̄м̄а̄ *м̄ало са̄да*, *к̄ол^нк̄о* је на *сату*, н̄ема̄ га на *св̄^нјету*, по *сину* би поумирали, *слапови* у *Мартинброду*, н̄е мош̄ *о̄-смр̄ада*, *прије* б̄или *в̄ѣ̄н̄и св̄ѣгови*, *купи с̄ока*, н̄ема̄ му *сп̄аса*, н̄ема̄ ни *д̄ана ст̄а̄жа*, *скупи ст̄анови*, н̄е мо^{ре} *о̄-стида*, *бетонски ст̄убови*, *заручни* ми *с̄удови*, *ра̄д̄е* у *талу*, *д̄из̄о т̄егове*, у *й̄ст̄ом т̄иму*, *г̄он̄и* по *тра̄гу*, *п̄алијо* се *тр̄уд^н*, й̄м̄а̄ *ћара* *о̄-тога*, *шт̄а* му је на *уму*, й̄м̄а̄ *цв̄^нјета* за *челе*, б̄ило и *ма̄њије цр̄ва̄*, по *чину* *п̄уковник*, *имр̄ком* *оп̄ери*, й̄м̄а̄ *ш̄ума* на̄ *срцу*.

8. По Даничићевом типу *стриџ–стриџа* (Daničić, 1925:p.22) мијењају се следеће именице:

Бѣч, бѣк, бѣр, Брѣч, бр^нјест, вѣр, врѣч, гѣј, гњѣт, Гњѣт (ороним), *дјѣк, двѣр, ђѣк, ждрѣл, жѣг, жѣр, жѣљ, кѣц, кѣп, клѣп, кљѣч, краљ, криж, лѣр, л^нјѣк, лѣч, маљ, мѣр, мѣљ, Ниш, нѣж, пѣњ, плѣст, плѣк, прѣшит, пѣт, рѣст* (= хрест), *Рѣм, рѣт, рѣр, свѣк, скѣт, Срѣм, стрѣц, стѣб, стѣп, сѣд* (judicium), *ћѣћ, ѣк, Шѣд, шѣп, штѣп*.

Са стањем код Даничића не слажу се акценатски ликови именица *ѣм, др^нјѣм, ѣм* и *штѣг*, које су адаптиране према типу *врѣг–врѣга*.

Именице *грм* и *дрен*, које према Даничићу такође припадају врсти *стриџ–стриџа*, овдје гласе *гр̄м* и *др̄ен* и мијењају се по типу *рѣб–рѣба*.

Уз примарно дугоузлазни акценат, у генитиву јединине понекад је: *кѣпа, мѣља, плѣка, стѣба, штѣта*.

Исто тако, код неких од наведених именица дугосилазни акценат биљежен је у инструменталу и локативу јединице: са *стѣбом*, у *мѣљу*.

У вокативу јединице, ако се он остварује у говорној комуникацији, акценат је једнак оном у номинативу: *ћѣче, стрѣче* и сл.

Као код Даничића, 'осим обичнога с мѣром' (ibid.), и овдје је сјѣди с *мѣром*.

У множинским облицима колебање је карактеристично код акцента именице *стѣб*: попуцали *стѣбови*, раѣило бе-*стѣбѣвѣ*; има̄ ђсам *стѣбѣвѣ*, ђпашѣ кѣћу *стѣбовима*.

Све остале именице, без обзира на то да ли се ради о краћим или проширеним облицима, у множини су биљежене искључиво са дугоузлазним акцентом.

Примјери:

у *Бѣчу* бѣ̄јѣ, по̄лажѣ бѣ̄ков^нма, од бѣ̄ра про̄зори, траж^нли *врѣча*, из Ђвет^нѣа гѣ̄ја, ђстави му гњѣ̄те, по̄гино̄ на Гњѣ̄ту, ца̄рски двѣ̄ри, вѣ̄да дѣ̄јака, нѣ̄ма ђѣ̄ка̄, да̄вала ѣ̄м жѣ̄рѣ̄, нѣ̄ мош бе-жѣ̄ља, дѣ̄била кѣ̄ца, ѣ̄згубѣ̄м кљѣ̄че, бѣ̄ли за кра̄ља, одлѣ̄жи ва̄тру на лѣ̄чу, нѣ̄ море без ма̄ља, нека жѣ̄вѣ̄ у мѣ̄ру, има̄ дѣ̄ста мѣ̄ља, у *Нишу* жѣ̄в^нли, надштр^ндѣ̄ нѣ̄же, змѣ̄ја испот пѣ̄ња, ђстало с^нјѣ̄но у плѣ̄сту, ѣ̄зрѣ̄сло по пѣ̄ту, по̄сјекли ми свѣ̄ расте у До̄цу, загла̄вѣ̄ се у рѣ̄ту, прѣ̄љави ро̄рови, зѣ̄внѣ̄ свѣ̄ка, вра̄тѣ̄ се и-Срѣ̄ма, о-стриѣ̄ца му брѣ̄т, обе̄ѣ̄на стрѣ̄цима, кѣ̄пујеш ма̄чка у ѣ̄ѣку, нѣ̄ идѣ̄ нѣ̄кут бе-штѣ̄па.

9. Типу акцентатске алтернације *бѣг–бѣга* (Daničić, 1925:pp.23–24) припадају следеће именице: *бѣг, бѣј, брѣд, брѣј, вѣд, вѣз, гнѣј, грѣм, дрѣб, знѣј, зѣв, кѣв, крај, крѣј, лѣд, лѣв, лѣј, мѣд, мѣст, нѣс, њд (= ход), плѣд, пѣст, рѣј, рѣг, рѣд, рѣј, сѣј, спѣј, тѣв, тѣр.*

Именица *кѣв* у номинативу и акузативу јединице може имати и прозодијски лик *кѣв*.

Из ове Даничићеве категорије именица *бѣр* има акцентатску промјену *стриц–стрица*.

Именице *мијех* (у Бастасима *миј*) и *сѣк* карактеристичне су по промјени *враг–врага*.

Именице *дом, збор, кров, ров, рок* и *скок* у говору Бастаса имају краткосилазни акцент и припадају типу *рѣб–рѣба*.

Краткосилазни акцент имају и именице *гост, змај, створ* и *чвор*, а њихов акцент спада у врсту *рајк–рајка*.

Краткосилазни акцент без изузетка је биљежен у генитиву, вокативу и инструменталу јединице свих именица овог Даничићевог типа.

Аналошки акцент према оном из облика локатива у дативу јединице потврђен је у три примјера: према рѣднѣм *крају*, ѣдѣћи Сѣнскѣме *Мѣсту*, приѣрѣм ѣ *тѣру*.

Код именица које означавају нешто неживо углавном важи Даничићево правило да оне у локативу јединице мијењају $\hat{ } \text{ у } \grave{ }$ акцент. Уопштавање је записано у: по ѣстѣм *крѣју* сѣшила, пѣчѣ на *лѣју*, свѣ крѣсте на *плѣду*, смрѣша у *пѣсту*, знѣ се по дѣбрѣм *сѣју*.

За именицу *бѣг* карактеристично је да у локативу јединице може имати и краткосилазни и краткоузлазни акцент: да је по *Бѣгу*, бѣлѣ би бѣло; нѣмѣ га у *бѣгу* бѣлѣк.

Већина именица из ове акцентатске врсте, ако зна за облике множине, углавном је са проширеном оснѣвом и краткоузлазним акцентом: *бѣгови, бѣгѣвѣ, брѣдови, у вѣзовима, грѣмѣвѣ, плѣдови* и др.

Чешће је *мѣстови, мѣстѣвѣ*, али је и *мѣстови, мѣстѣвѣ* и сл.

У јѣдном примјѣру записано је *нѣсовима*.

Даничићѣви прозодијски ликови *крајѣви–крајѣвѣ, рѣгови–рѣгѣвѣ* (Daničić, 1925:p.24) нису одлика овога говора.

Међу наведеним именицама из категорије *бѣг–бѣга* са краћим обликом множине у грађи се наша само именица *рог*. У свим падежима има краткосилазни акцент: *рѣзи–рѣгѣ* итд.

Примјери:

кӯћа ђ-два̄ бђја, рђдӣ на брђду, нису му свѐ ђвце на брђју, командђр ѡда, штђ прђје ѡзђва̄, ђстанѐм у ѡзу, ѡзашло дђста гнђја, ѡдарали грђмови, о-дрђба прђвђм кавђрму, сђв у знђју, ѡ дђњђм крају, лђјђпа крђја, ко по лђду се клижѐ, пђгинѐ у лђву, стђвљђ лђја нђ прси, ђвала ми мђда, пђрушђло мђстове, дђбили по нђсу, ѡмђ дђн ђда, штђри плђдови, од ѡскршњђк пђста, ко у рају, ђстали по рђвовђма, пђзнђ га по рђзђма, бђло шѐст рђјђва̄, о-дђбрђк сђја, пђпуцали спђјеви, ђвце у тђру.

10. Даничићевом акценатском типу рђк-рђка (Даничић 24–25) у басташком говору припадају следеће именице:

бѐг, бѐнт, бђкс, брђт, Вђд, Влђс, гђд, гђнс, гђлф, гђст, грђд, грђм, Грђк, грђзд, грђнт, гђшт, дђв, дђм, дђск, дђт (дјед), длђн, дђх, зѐт, змђј, зђрт, јђд, јђг, кђнт, кѐкс, кђкс, клђн, крђв, лђв, лђн, лђј (= лисац), лђфт, лђм, лђрд, лђк, лђфт, мђј, мђрт, мђри, мђиш, млђн, мрђз, плђч, плђг, прђг, прђст, пђв, рђт, рђс, Рђм, Рђс, свђт, сђр, скђк, скђт, слђв, стђр, тѐст, тђћ, трѐн, ћђв, фђкс, фђлц, фђлм, фђнд, цђр, чђј, чђр, Чђх, члђн, шђв, шђнт, шкђљ (= кастриран ован).

По промјени рђб-рђба из ове Даничићеве категорије карактеристичне су именице врђт, рђк, срђз, тђр и чђс.

Именица мах у Бастасима гласи мђ: мђва-мђву... и прилагођена је акценатском типу врђг-врђга.

Неколико је потврда за промјену основног акцента у облицима једнине. Напореда са краткосилазном интонацијом биљежено је:

а) у генитиву: мђрта, прђга, рђва, ћђва, шђва;

б) у локативу: дђму, мђрту, млђну, мрђзу, плђчу, рђву, трѐну, шђву.

Само са краткоузлазним акцентом у локативу је записано: прђгу и рђту.

У свим осталим примјерима без изузетка је биљежен краткосилазни акценат.

У множинским облицима краћих форми ових именица краткосилазни акценат се чува у свим падежима осим у генитиву множине: Влђси, Грђцима, јђде, прђсти, Рђси, свђти и сл.

У генитиву множине на -ђ јавља се само дугосилазни акценат: гђстђ (поред гђстђ и гђстијђ), Грђђ, мђишђ, прђстђ (поред прђстијђ), Рђсђ итд.

У дужим множинским облицима преовлађује краткосилазни акценат, али има и колебања. Исп.:

бег̄о̄ва̄, г̄а̄довима, г̄ра̄д̄о̄ва̄, г̄ра̄довима, д̄ӣвовe, д̄ӣм̄о̄ва̄, д̄ла̄новима, з̄ет̄о̄ва̄, к̄лӣнови, л̄а̄вови, л̄ӣфтови, м̄ӣшови, м̄лӣнови, м̄ра̄з̄о̄ва̄, п̄л̄ӯгови, п̄ра̄гови, св̄а̄т̄о̄ва̄, с̄ӣреви, ск̄о̄тови, ч̄ла̄нови, ш̄а̄н̄товима;

бег̄о̄ва̄, д̄ла̄новима, з̄ет̄о̄ва̄, м̄лӣн̄о̄ва̄, п̄ра̄гови, р̄а̄т̄о̄ва̄, ск̄о̄тови, ш̄а̄н̄т̄о̄ва̄.

Примјери:

Ўбије б̄ега, п̄д̄или к̄ра̄ве на б̄енту, од б̄ра̄та ми с̄ӣн, зн̄аш ли В̄ӣда, г̄а̄дови попал"ш̄е, с̄ав у г̄ипсу, й̄ма г̄о̄лфа, н̄е б̄и г̄ра̄да, ни г̄ра̄ма није см̄р̄ш̄о̄, б̄ило и Г̄р̄ка̄, н̄емам г̄ӯшта, т̄о су д̄ӣвови, л̄ӣч̄и на д̄ӣда, п̄е̄ч̄е у д̄ӣму, м"ј̄е̄њ̄о̄ д̄ӣскове, св̄е жӯљи по д̄ла̄нов"ма, од з̄ета п̄оклон, п̄р̄шут з̄етов"ма й̄де, е̄то з̄ма̄ја, о̄ жа̄ду се забав"ли, о̄кр̄ен̄ут према ј̄угу, б̄и ли з̄еру к̄е̄кса, ӯдарали к̄лӣне, н̄ема ни з̄а крӯва, п̄ра̄в"ло се од л̄ана, н̄ишта брез л̄ука, й̄ма л̄ӯфта, средин̄ом м̄а̄ја, у м̄арту п̄а̄о сн"ј̄ек, п̄ун та̄ван м̄ӣш̄а̄, басташки м̄лӣнови, биће м̄ра̄за н̄о̄хаске, да ч̄ӯјеш п̄ла̄ча, й̄м̄о̄ и п̄л̄ӯгове, н̄е д̄ӣра̄ј п̄р̄ст"ма, н̄е д̄а се Р̄ус"ма, д̄оста св̄а̄т̄о̄ва̄ про̄ђе, к̄упи л̄ивањск̄о̄к с̄ӣра, од о̄ног̄а ск̄о̄та, ст̄в̄о̄ра ли ти т̄во̄га!, са св̄о̄им т̄ӣћом, ни ћ̄ӯва в̄јетра, с̄амо ф̄илмове гл̄еда, д̄о̄били от ф̄он̄да, ко кот ца̄ра, п̄оп̄и ча̄ја, савладаш̄е й̄ Ч̄еси.

11. По Даничићевом типу р̄о̄б–р̄о̄ба (Daničić, 1925:pp.25–26) карактеристични су прозодијски ликови следећих именица:

ба̄к, б̄ек, б̄ӣч, б̄лӣц, бл̄о̄к, б̄о̄б, б̄о̄к, б̄р̄о̄м, б̄р̄о̄ш, б̄р̄ӯк, б̄ут, в̄ӣц, в̄р̄, в̄р̄ж, в̄р̄т, в̄р̄ч, г̄ел, г̄ит, г̄л̄о̄г, г̄ра̄б, г̄р̄б, г̄р̄е̄б, г̄р̄м, г̄р̄о̄б, г̄р̄о̄ш, г̄р̄ч, г̄ус, д̄о̄м, др̄ен, др̄ес, др̄ум, д̄уд, д̄ух, ђ̄ем, ђ̄он, з̄бо̄р, з̄гло̄б, кл̄ен, к̄ом, к̄о̄њ, к̄оп, к̄ош, к̄ра̄мп, к̄р̄е̄ч, К̄рк, к̄р̄о̄в, к̄р̄ст, к̄рӣш, к̄ӯк, л̄ем, л̄еш, л̄им, м̄ак, м̄ат, м̄а̄ц, м̄а̄ч, п̄л̄ех, п̄од, п̄оп, п̄ра̄г, п̄р̄ч (некастрирани ја̄рац), п̄уп, р̄ак, р̄ат, р̄ен, р̄о̄б, р̄о̄в, р̄о̄к, р̄ум, с̄аз, с̄а̄ч, св̄од, с̄е̄њ, с̄ет, с̄е̄ф, с̄ӣћ, ск̄ла̄д, ск̄л̄оп, ск̄о̄к, ск̄уп, сл̄ом, сл̄он, см̄ак, см̄ет, сн̄оп, с̄ом, Спл̄ит, ср̄ез, ст̄ап, ст̄в̄ор, ст̄о̄г, т̄в̄ор, т̄о̄к, т̄оп, т̄ра̄п, т̄ра̄ч, т̄р̄е̄ф, т̄рг, т̄рӣк, т̄рут, т̄ӯч, т̄ӯш, ћ̄ӣк, ћ̄уп, ф̄ен, ф̄ес, ча̄с, џ̄еп, ш̄ка̄ф.

Није пронађена ниједна именица из овог Даничићевог типа која је прилагодила свој акценат некој другој врсти.

У генитиву, дативу, инструменталу и локативу јединине набројане именице имају краткоузлазни акценат. Напореда са краткоузлазним акценатом, у на-

веденим падежима именица *слѡм* може имати и краткосилазну интонацију: *слѡма – слѡму...*

Код облика именица за живо, у акузативу једине краткосилазни акценат алтернира у краткоузлазни: *бака, бека, клѣна, кѡња, пѣча, рѣка, рѡба, сѡма, твѡра, трѡта.*

Вокатив једине има краткосилазни акценат: *дѡме, кѡњу, рѡбе* и сл.

Међу краћим формама множине у грађи су се нашли једино облици именице *кѡњ*, с акценатским ликовима: *кѡњи–кѡњѡ–кѡњима* (рјеђе *кѡњима*).

Код именица које знају за дуже облике множине примиијећен је само краткоузлазни акценат: *бѡкови, блѡкови, кѡкови, пѡдови, ѡпови* итд.

Именице *пѡс* и *сѡн*, које имају непостојано *а*, јављају се са сљедећим акценатским ликовима: *пѡс–пѡсѡ–пѡсѡ–пѡсѡ–пѡса–пѡсѡ–пѡсѡма*; *сѡн–снѡ–снѡ–снѡви–снѡвѡ–снѡве–снѡвима.*

Међу овај тип Даничић је сврстао и именицу *во*, која у говору Бастаса има акценте идентичне Даничићевим: *вѡ–вѡла–вѡлу–вѡле...*

Примјери:

Милан *имѡ бака*, ѡшинѣ га *бѡчѡм*, од б^нјѣлѡг *блѡка*, ни *бѡба* нѡсам *дѡбѡиѡ*, кѡснѣ са *бѡка*, са *бѡтѡвѡ* сѡво мѣсо, тѡ су свѣ Вѡжл^нни *вѡцѡви*, са *вѡра* кѡѣ, нѣ ваљѡ са *вѡрѡв^нма* за штѡк, дѡста *гѡта* *йдѣ*, чѡј од *глѡга*, пѣкѡ на *грѡбу*, *йзлетѡ* из *грѡвѡ*, штѡ-ш о-стѡра *грѡба*, *грѡчеви* ме разнѣсошѣ, од *гѡса* направљѣн, на Урѡшовѡм *дѡду*, ѡбрас од *ћѡна*, бѡили на *зѡру*, да нѡје *зглѡбѡвѡ*, мѡгѡ би, мањѣ *клѣна* *ймѡ*, свѣ је у *кѡму*, дѡбар пѡр *кѡњѡ*, нѣће мѡћи бес *крѡмпа*, ѡстави у *крѡчу*, дѡржѡ ме на *крѡсту*, по ѡном *крѡшу*, *йспали* му *кѡкови*, од *мѡка* штѡрдла, *ѡдари* *мѡцѡм*, *ѡбашиѡ* *плѡхом*, сквѡсила *пѡдове*, сѡрањѣн бес *пѡпа*, на кѡћнѡм *пѡрагу*, *зѡклѡ*, да *йзвѡнѣш*, *пѡча*, бѡлује од *рѡка*, у *рѡту* *йзбѡјѣгѡ*, стѡвѡм *рѣна*, дѡржѣ га ко *рѡба*, *ѡрадѡ* у *рѡку*, нѡјљѣпшѣ је испѡт *сѡча*, *зѡвати* у *сѡћу*, *йшло* се преко *сметѡвѡ*, у ѡном *склѡпу*, вѡд^нло сѣ да свѣ вѡдѡ *рѡту*, вѣзѡно у *снѡпов^нма*, лѣжѡ у *Сплѡту*, *йз* нашѡк *срѣза*, не бѡѡм те се ни у *стѡпу*, слѡга ко ис *тѡпа*, у *трѡпу* дѡржѡли куп^нјѣре, свѣ *трѡтовѡ* *ѡкѡ* нѣ, нѣ мош вѡд^нти бѡчена *ћѡка*, дѡржѡ свѡшта по *ѡпов^нма*.

III. Закључак

12. У савременом приступу при изучавању руралне дијалектологије приказ дијалекатске грађе представља примарни циљ, поготову за опис говора као што

је басташки, гдје аутохтоних информатора готово да више и нема. Количина података представљених у овом раду засигурно је довољна да се тај циљ и оствари. По страни су остављена понављања из ранијих радова из простог разлога што је наша дијалектологија утемељена прије више од једног вијека и, мање-више, сва факта већ одавно су образложена. Због тога закључке сводимо на сљедеће:

1) Поређењем нашег дијалекатског материјала са подацима које налазимо у Даничићевој студији о српским акцентима (Даничић, 1925:pp.19–26) констатујемо, према општем пресеку стања, да је акценат једносложних именица у говору Бастаса веома сродан Даничићевом, па према томе и оном у стандардном српском језику. И стране ријечи, чијем преузимању не одолијева ни овај говор, веома складно асимиљују се према акценатским типовима домаћих ријечи.

2) Поједина одступања од актуелне акценатске норме и Даничићевих правила углавном се свде на уопштавања која су резултат међусобне интерференције различитих акценатских типова (в. напомене у т. 7–10), а већ је наглашено да су у савременом српском језику и прогресивнијим српским говорима једносложне именице мушког рода најразноврсније у акценатским алтернацијама. Због те чињенице преласци из једног у други акценатски тип сасвим су очекивани.

3) Компарацијом с акценатским типовима у другим сродним српским говорима (територијално ближим или даљим), као и при поређењу са приликама код Даничића, долазимо до закључка да је акценатски систем једносложних именица мушког рода у овом говору у границама општег просјека (исп. стање у западнијим српским говорима у: Petrović, 1973:pp.190–192, Petrović, 1978:pp.28–29, Dragičević, 2007:pp.355–356, Dragičević, 2009:pp.297–301, Cukut, 2021:pp.84–85, Kozomara, 2016:pp.668–670, Kozomara, 2023₃:pp.71–73, или у говорима из удаљенијих ареала: нпр. Vuković, 1940:pp.187–201, Stanić, 1982:pp.106–110, Nikolić, M., 1991:pp.97–102 и осталу литературу на коју је тамо упућено). Ипак, како је већ наведено у фусноти 3, ако се изузме студија о акценту Срба из Лапачког поља, са чијим се резултатима истраживања наша грађа подудара у великом проценту, грађа из западнијих српских говора прилично је оскудна, те се овакав закључак мора узети уз велику дозу резерве.

4) Међу подацима који су најинтересантнији у овом раду, издвајају се примјери акценатских ликова *дѝм*, *гѝст*, *грѝзд*, *кѝп*, *крѝв*, *рѝв*, *члѝн*⁸, а

⁸Побројане именице биљежене су искључиво са силазним акцентом. Да ли је долазило до уопштавања према акценту форми које имају кратак акценат или закон дужења претходног слога након губљења полугласника у слабом положају уопште није дјеловао – тешко је оцијенити.

они се могу срести и у другим западнијим српским говорима⁹. Према се на основу досадашњих истраживања без детаљних провјера не може устврдити да је то појава која се може прогласити изоглосом, на не тако малом простору који захватају западнији српски говори добијен је довољан број потврда који подстиче на претпоставку да би ово могла бити изопрозодема која је по ареалу распрострањања подударна с оном поменутом у Kozomaga, 2023₂;p.329:

Наиме, у басташком говору приједевске замјенице *кѡји*, *чији*, *ѡвај*, *ѡва*, *ѡвѡ* јављају се искључиво са краткоузлазним акцентима и то су акценатски ликови који су типични и за говор српског становништва које живи западније од Гламоча, Шипова, Мркоњић Града, Кључа, Санског Моста, Приједора и Козарске Дубице, те је преношење акцената на проклитике у овом ареалу скоро непозната појава. Источније од обиљежене територије доминирају акценти *кѡји*, *чији*, *ѡвај*, *ѡва*, *ѡвѡ*, па је и преношење акцената веома живо. Уз накнадне провјере, моћи ће се потпуно прецизно одредити граница ове изопрозодеме.

Надамо се да ће у будућим истраживањима наведене претпоставке бити ваљано образложене.

5) На крају, поређењем наших података са грађом која укратко представља стање у сусједном икавском ливањско-дувањском говорном типу (в. Ramić, 1999₂;pp.347–349), закључујемо да између ова два говора нема знатних разлика, што је такође очекивано јер су млађи икавски говори у принципу развили акценатски систем идентичан оном у говорима источнохерцеговачког (херцеговачко-крајишког) типа.

Литература

1. Вуковић, Ј. (1940) Акцентат говора Пиве и Дробњака. *Српски дијалектолошки зборник*. X, 187–417.
2. Далмација, С. (1997) *Ијекавски говори Поткозарја*. Бањалука, 1–264.
3. Даничић, Ђ. (1925) *Српски акценти*. Београд–Земун.
4. Дешић, М. (1976) Западнобосански ијекавски говори. *Српски дијалектолошки зборник*. XXI, 1–316 + карте.
5. Драгичевић, М. (1986) Говор личких јекаваца. *Српски дијалектолошки зборник*. XXXII, 7–241.
6. Драгичевић, М. (2001) Најзападнији српски говори данас. *Зборник за српски језик, књижевност и умјетности*. I, 79–89.

⁹Констатација је заснована на основу увида у језичку структуру говора из обимнијих дијалектолошких студија о западнијим српским говорима (Dešić, 1976, Dalmacija, 1997) и прилично богатој грађи коју посједује аутор овог рада.

7. Драгичевић, М. (2007) О говору Срба Бање Врућице крај Теслића I (фонетске и морфолошке особине). *Српски дијалектолошки зборник*. LIV, 323–401.
8. Драгичевић, М. (2009) Акценти ријечи у говору Срба Лапачког поља. *Српски дијалектолошки зборник*. LVI, 277–371.
9. Ивић, П. (1991) *Из историје српскохрватског језика, Изабрани огледи II*. Ниш, Просвета.
10. Ивић, П. (1996) О језику. *Република Српска Крајина*. Книн–Београд, 143–158.
11. Козомара, Д. (2000) *Фонетске особине говора села Бастаса*. Дипломски рад у рукопису. Филозофски факултет Универзитета у Бањалуци.
12. Козомара, Д. (2002) Млинарска терминологија Бастаса. *Зборник за српски језик, књижевност и умјетност*. II–2, 197–200.
13. Козомара, Д. (2016) Фонетске и морфолошке особине српских посавских говора између Врбаса и Украине. *Српски дијалектолошки зборник*. LXIII, 579–733.
14. Козомара, Д. (2018) Судбина вокалских скупина у говору Бастаса. *Српски језик – студије српске и словенске*. XXIII, 513–522.
15. Козомара, Д. (2019) Вокалске редукције у говору Бастаса. *Наш језик*. Књ. 50, св. 2, 657–664.
16. Козомара, Д. (2022) Фонетске особине говора Бастаса. *Српски дијалектолошки зборник*. LXIX, 1–102.
17. Козомара, Д. (2023₁) Преношење акцената на проклитике у говору Бастаса. *Зборник научних радова у част проф. др Мирку Скакићу*. Универзитет у Бањој Луци, Филолошки факултет. 315–333.
18. Козомара, Д. (2023₂) О судбини поста акценатских дужина у говору Бастаса. *Филолог, часопис за језик, књижевност и културу*. XIV 2023 27. Филолошки факултет у Бањој Луци. 307–326.
19. Козомара, Д. (2023₃) *Говор Чечаве*. Матица српска. Друштво чланова Матице српске у Републици Српској. Бања Лука.
20. Николић, Б. (1970) *Основи млађе новоштокавске акцентуације*. Библиотека ЈФ, Нова серија 1. Београд.
21. Николић, М. (1991) Говори србијанског Полимља. *Српски дијалектолошки зборник*. XXXVII, 1–549.
22. Петровић, Д. (1973) О говору Змијања. *Библиотека Зборника за филологију и лингвистику*. XIV/1–2 и XV/1–2. Нови Сад: Матица српска.
23. Петровић, Д. (1978) *Говор Баније и Кордуна*. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Просвјета.
24. Рамић, Н. (1991₁) Стање континуаната јата у говору Срба доњег Ливањског поља. *Српски језик – студије српске и словенске*. IV, 419–446.
25. Рамић, Н. (1999₂) Ливањско-дувањски говорни тип. *Српски дијалектолошки зборник*. XLVI, 263–426.
26. Рамић, Н. (2008) Акцент именичких замјеница у говору Богдаша. *Зборник Института за српски језик САНУ I*, посвећено др Драгу Ђулићу. Београд. 487–493.

27. Рамић, Н. (2010) *О јатовским* изоглосама. Филолошко-уметнички факултет. Крагујевац.
28. Станић, М. (1982) Ускочки акценат. *Српски дијалектолошки зборник*. XXVIII, 63–191.
29. Стевановић, М. (1991) *Књига о акценту књижевног језика*. Завод за уџбенике и наставна средства. Београд.
30. Црњак, Д. и Д. Козомара (2018) Ткачка лексика Бастаса. *Зборник радова посвећен проф. др Милану Драгичевићу*. Бања Лука: Филолошки факултет. 124–141.
31. Цукут, С. (2021) Српски говори Шипова. *Српски дијалектолошки зборник*. LXVIII, 1–158.
32. Чустовић, Ђ. (1961) Narodni govor. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Etnologija*. 91–117.

Dragomir V. Kozomara
Univesität Banja Luka
Fakultät für Philologie

DER AKZENT EINSILBIGER MASKULINER SUBSTANTIVE IN DER REDE VON BASTAS

Zusammenfassung

Der vorliegende Beitrag bietet einen umfassenden Überblick über Akzenttypen einsilbiger männlicher Substantive in der Sprache des bosnischen Dorfes Bastasi bei der Stadt Grahovo. Durch den Vergleich des exzerpierten Korpus mit dem Zustand bei Daničić kommen wir zu dem Schluss, dass die analysierten Substantive in ihrer Prosodie den kodifizierten im Allgemeinen sehr ähnlich sind, also im Sinne von Daničićs Akzentuierung. Individuelle Abweichungen von der aktuellen Akzentnorm und den Daničić-Regeln werden hauptsächlich auf Verallgemeinerungen reduziert, die das Ergebnis der gegenseitigen Interferenz verschiedener Akzenttypen sind, und es ist allgemein bekannt, dass in der modernen serbischen Sprache und in progressiveren serbischen Dialekten einsilbige maskuline Substantive am vielfältigsten bei Akzentalternationen vorkommen, sodass solche Verallgemeinerungen durchaus zu erwarten sind.

Das analysierte Dialektkorpus wurde mit verwandten serbischen Sprachvarietäten und territorial nahestehenden ikavischen Sprachen vom Typ der sprachlichen Region Livno-Duvno verglichen.

► **Schlüsselwörter:** Rede von Bastas, einsilbige männliche Substantive, Akzent, Daničić, Daničićs Akzenttyp, ostherzegowinischer (herzegowinisch-krajinischer) Dialekt.

References

1. Crnjak, D. i D. Kozomara (2018) Tkačka leksika Bastasa. *Zbornik radova posvećen prof. dr Milanu Dragičeviću*. Banja Luka: Filološki fakultet. 124–141.
2. Cukut, S. (2021) Srpski govori Šipova. *Srpski dijalektološki zbornik*. LXVIII, 1–158.
3. Čustović, Đ. (1961) Narodni govor. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Etnologija*. 91–117.
4. Dalmacija, S. (1997) *Ijekavski govori Potkozarja*. Banjaluka, 1–264.
5. Daničić, Đ. (1925) *Srpski akcenti*. Beograd–Zemun.
6. Dešić, M. (1976) Zapadnobosanski ijekavski govori. *Srpski dijalektološki zbornik*. XXI, 1–316 + karte.
7. Dragičević, M. (1986) Govor ličkih jekavaca. *Srpski dijalektološki zbornik*. XXXII, 7–241.
8. Dragičević, M. (2001) Najzapadniji srpski govori danas. *Zbornik za srpski jezik, književnost i umjetnosti*. I, 79–89.
9. Dragičević, M. (2007) O govoru Srba Banje Vrućice kraj Teslića I (fonetske i morfološke osobine). *Srpski dijalektološki zbornik*. LIV, 323–401.
10. Dragičević, M. (2009) Akcenti riječi u govoru Srba Lapačkog polja. *Srpski dijalektološki zbornik*. LVI, 277–371.
11. Ivić, P. (1991) *Iz istorije srpskohrvatskog jezika, Izabrani ogledi II*. Niš, Prosveta.
12. Ivić, P. (1996) O jeziku. *Republika Srpska Krajina*. Knin–Beograd, 143–158.
13. Kozomara, D. (2000) *Fonetske osobine govora sela Bastasa*. Diplomski rad u rukopisu. Filozofski fakultet Univerziteta u Banjaluci.
14. Kozomara, D. (2002) Mlinarska terminologija Bastasa. *Zbornik za srpski jezik, književnost i umjetnost*. II–2, 197–200.
15. Kozomara, D. (2016) Fonetske i morfološke osobine srpskih posavskih govora između Vrbasa i Ukline. *Srpski dijalektološki zbornik*. LXIII, 579–733.
16. Kozomara, D. (2018) Sudbina vokalskih skupina u govoru Bastasa. *Srpski jezik – studije srpske i slovenske*. XXIII, 513–522.
17. Kozomara, D. (2019) Vokalske redukcije u govoru Bastasa. *Naš jezik*. Knj. 50, sv. 2, 657–664.
18. Kozomara, D. (2022) Fonetske osobine govora Bastasa. *Srpski dijalektološki zbornik*. LXIX, 1–102.
19. Kozomara, D. (2023₁) Prenošenje akcenata na proklitike u govoru Bastasa. *Zbornik naučnih radova u čast prof. dr Mirku Skakiću*. Univerzitet u Banjoj Luci, Filološki fakultet. 315–333.
20. Kozomara, D. (2023₂) O sudbini postakcenatskih dužina u govoru Bastasa. *Filolog, časopis za jezik, književnost i kulturu*. XIV 2023 27. Filološki fakultet u Banjoj Luci. 307–326.
21. Kozomara, D. (2023₃) *Govor Čečave*. Matica srpska. Društvo članova Matice srpske u Republici Srpskoj. Banja Luka.

22. Nikolić, B. (1970) *Osnovi mlade novoštokavske akcentuacije*. Biblioteka JF, Nova serija I. Beograd.
23. Nikolić, M. (1991) Govori srbijanskog Polimlja. *Srpski dijalektološki zbornik*. XXXVII, 1–549.
24. Petrović, D. (1973) *O govoru Zmijanja*. Biblioteka Zbornika za filologiju i lingvistiku. XIV/1–2 i XV/1–2. Novi Sad: Matica srpska.
25. Petrović, D. (1978) *Govor Banije i Korduna*. Novi Sad – Zagreb: Matica srpska – Prosvjeta.
26. Ramić, N. (1991₁) Stanje kontinuanata jata u govoru Srba donjeg Livanjskog polja. *Srpski jezik – studije srpske i slovenske*. IV, 419–446.
27. Ramić, N. (1999₂) Livanjsko-duvanjski govorni tip. *Srpski dijalektološki zbornik*. XLVI, 263–426.
28. Ramić, N. (2008) Akcenat imeničkih zamjenica u govoru Bogdaša. *Zbornik Instituta za srpski jezik SANUI*, posvećeno dr Dragu Ćupiću. Beograd. 487–493.
29. Ramić, N. (2010) *O jatovskim izoglosama*. Filološko-umetnički fakultet. Kragujevac.
30. Stanić, M. (1982) Uskočki akcenat. *Srpski dijalektološki zbornik*. XXVIII, 63–191.
31. Stevanović, M. (1991) *Knjiga o akcentu književnog jezika*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd.
32. Vuković, J. (1940) Akcenat govora Pive i Drobunjaka. *Srpski dijalektološki zbornik*. X, 187–417.

Преузето: 25. 9. 2023.
Прихваћено: 23. 10. 2023.